

Sisämaan seurantapyynti 2003

– poikastuotto jäi keskinkertaiseksi

Jukka Haapala, Martti Heikinheimo & Jari Valkama

Kesän sääolot olivat vaihtelevia: pyyntikausi alkoi koleana, runsaita ukkossateita saatiin pitkin kesää ja heinä-elokuulle ajoittui poikkeuksellisen kuuma ja kuiva hellejakso. Joidenkin aikuislintujen kannat olivat vuoden 2002 onnistuneiden pesintöjen jäljiltä korkealla. Nuorten lintujen pyyntimäärät kuitenkin romahtivat keskinkertaiselle tasolle osoituksena pesintöjen epäonnistumisesta.

Pyyntiä seurannan ehdoilla

Seurantapyynti rantautui meille Britanniasta vuonna 1986. Jo samana vuonna toiminta käynnistettiin koeluontoisena 11 pyyntipaikalla. Vuodesta 1987 lähtien pyynnin tuloksia on voitu käyttää hyväksi sen kohdelajiston seurannassa.

Seurantapyynnin idea on yksinkertainen: rengastaja virittää verkkonsa 12 päivänä, tasaisin välein toukokuun alun ja elokuun lopun välisenä aikana (tai ainakin kuutena päivänä kesä-heinäkuussa). Kaikki pyyntiin liittyvät seikat pyritään toistamaan saman kaavan mukaisesti vuodesta toiseen. Vakiointien ansioista pyyntimäärien muutokset heijastavat itse aikuislintujen populaatioiden koossa ja pesimistuloksissa tapahtuneita muutoksia. Ylivuotisia kontroleja voidaan lisäksi käyttää kuolevuuden arviointiin sitten, kun aineistoa on kertynyt riittävästi. Tämä edellyttäisi meillä pyyntipaikkojen määrän kasvatamista nykyisestäään.

Pyyntikauden 2003 sää

Seurantapyynnin ohjeissa kehoitetaan vakioimaan jopa pyyntipäivän sää. Verkot pyritään virittämään aina heikkotuulisen pilvipoudan vallitessa. Sateessa, tuulessa tai kirkaassa aurin-gonpaisteessa linnut huomaavat verkot helposti, mikä vaikuttaa pyyntituloksiin. Sateella linnut eivät juuri liiku. Pysyvän sateen sattuessa pyyn-

Räkkätirastas kuului kesän 2003 harvoihin menestyjiin. © Antti Below
The Fieldfare was among the few species whose breeding success was better in 2003 than in 2002. © Antti Below

ti keskeytetään ja siirretään toiseen päivään.

Kaikkien kesien sääolosuhteet eivät aina asetu pitkäaikaisten keskiarvojen haarakkaan. Toinen pyyntikausi voi olla kylmempi, pilvisempi, sateisempi tai tuulisempi kuin toinen. Sääolosuhteiden pitkään kestävät poikkeamat keskiarvoista voivat vaikuttaa lintujen runsauteen ja sitä kautta myös pyynnin tuloksiin.

Pyyntikausien 2002 ja 2003 tärkeimmät sääolosuhteet on tiivistetty kuvaan 1. Kesä 2002 oli kokonaisuudessaan keskimääräistä selvästi lämpimämpi. Kesän 2003 sääolosuhteet puolestaan olivat keskimääräisiä – lukuun ottamatta heinä-elokuulle ajoittunutta kolmen viikon mittaista hyvin kuumaa ja kuivaa hellejaksoa. Seuraavassa kerromme pyyntikauden 2003 säästä hieman tarkemmin.

Huhti-toukokuu

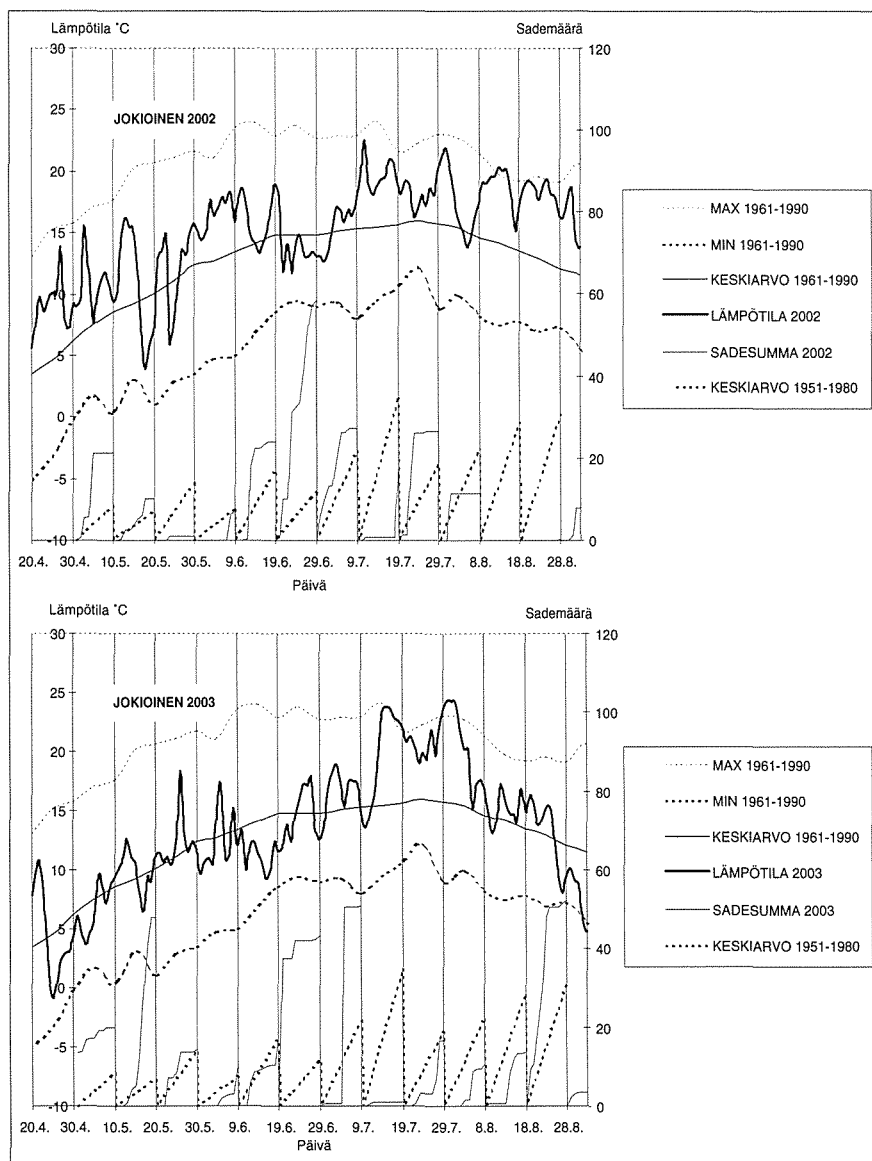
Huhtikuu jäi normaalia viileämmäksi, vaikka 20.–22.4. levisi koko Suomeen hetkellisesti kesäisen lämmintä ilmaa. SSP-kausi alkoi koleassa säässä matalapaineiden liikkeessa maan eteläpuolitse itään, eikä viime vuosien kaltaista lämmintä jaksoa huhtikuun lopussa esiintynyt. Seuraavan kerran sää lämpeni hetkellisesti lounaasta 9.5. saapuneen saderintaman myötä. Kuukauden 17. päivänä mitattiin taas yli 20 asteen lämpötiloja Perämeren rannikkoa myöten, lounaassa oli viileämpää ja erittäin sateista. Etelästä levisi lämmintä ilmaa 26.5., ja lämpötilat kipurivat jo hellelumiin. Toukokuu oli keskilämpötilaltaan lähellä normaalia ja sää runsaiden sateiden ja ukkosten sävyttämä. Sademäärät kipurivat yleisesti 2–3-kertaisiksi pitkäaikaisiin keskiarvoihin verrattuna.

Kesäkuu

Kesäkuussa esiintyi tavanomaista enemmän pohjoispuoleisia tuulia ja heikkotuulisia tyyniä öitä. Juhannukseen asti oli moni paikoin hallaa. Matalapaineita kulki 5.–9.6. Etelä-Suomen yli itään ja koilliseen, ja sää oli sateista. Jatkossa sateet olivat kuuroluontoisia. Korkeapaine vahvistui Pohjois-Atlantille, ja matalapaineen alue pysytteli maan kaakkoispuolella. Sademäärät olivat Etelä-Suomessa lähellä normaalia. Varsinaisia lämpöaaltoja ei esiintynyt ja lämpötilat jäivät 1–3 astetta alle normaalien, kylmintä oli Itä-Suomessa. Sää lämpeni kesäisiin lukemiin vasta aivan kuun lopussa.

Heinäkuu

Kuun ensimmäisellä viikolla lämmin sää jatkui, ja sen yhteydessä esiintyi kuurosaiteita ja ukkosia. Helteistä ilmaa levisi 11.7. Venäjältä ensin maan länsi- ja pohjoisosaan. Jatkossa Suomi kuului vahvaan korkeapaineen alueeseen ja sää jatkui katkottoman helteisenä kuun loppuun. Paikoin saatiin voimakkaita ukkoskuuroja. Koska viileitä jaksuja ei esiintynyt, kohosivat heinäkuun keskilämpötilat koko maassa 3–4 astetta yli normaalien. Sademäärissä oli suuria alueellisia eroja; yleensä jäätettiin alle normaalien. Lounais-Suomessa oli kuivinta ja kuuminta.

Kuva 1. Vuorokauden keskilämpötilat ja kymmenen päivän kumulatiiviset sademäärät huhtikuun lopulta syyskuun alkuun vuosina 2003 (ala-) ja 2002 (yläkuva) Ilmatieteen laitoksen Jokioisten observatoriolla. Vertailu vuorokauden keskilämpötilan pitkäaikaisiin (1961–1990) keskiarvoihin (tasainen yhtenäinen käyrä) sekä sen minimi- ja minimiarvoihin antaa käsityksen kylmistä ja lämpimistä jaksoista. Kymmenen päivän jaksot vastaavat likimain SSP-jaksoja 1–12.

Fig. 1. The daily mean temperatures (lämpötila) and the ten-day cumulative precipitation sums (sadesumma) from late April to August 2003 (lower) and 2002 (upper diagram) at the Jokioinen Observatory of the Finnish Meteorological Institute (location 60.49 N, 23.30 E). The long-term (1961–1990) daily mean temperatures (smooth curve) and its minimum and maximum values (dashed lines) are also shown. The ten-day periods correspond approximately to the SSP visit periods No. 1–12.

Elokuu

Trooppinen ilmapää väistyi 3.8. kylmän rintaman kulkiessa maan yli itään. Samaan aikaan kuun alkupuolella valitsi Keski-Euroopassa ennen kokematon helleaalto yli 35 asteen lämpötiloihin. Kuukauden säää hallitsivat maan yli liikkuneet matalapaineet vaihtelevine pouta- ja sadejaksoineen. Lämpötila oli lähellä normaalia, eikä pilvisyyden vuoksi hallaöitä esiintynyt

Lappia lukuun ottamatta. Sadetta saatiin yleensä normaali määrä. Kuivinta oli Selkämeren rannikolla ja Oulun seudulla.

Kesän sääoloista on vaikea löytää erityistä tekijää, joka olisi voinut merkittävästi vaikuttaa varpuslintujen pesinnän onnistumiseen. Vaikka alkukesän viileys saattoi heikentää pesinnän onnistumista jonkin verran, keski- ja loppukesän lämmin sää ajoittaisine sateineen oli toisaalta otollinen maastoutuneiden nuorten lin-

tujen ravinnon saannille ja muuttomatkain valmistautumiselle.

Toiminta vuonna 2003

SSP-verkkoja viriteltiin kaikkiaan 30 pyyntipaikalla, joista 26 toimi vertailukelpoisella tavalla myös vuonna 2002 (kuva 2). Yhtä viiden pyynnin paikkaa lukuun ottamatta kaikille muille kertyi vähintään kuusi vertailukelpoista pyyntiä vuosina 2002–2003. Vuoden 2003 pyyntipaikoista kaksi oli uusia, yksi uudelleen aloitettu ja yhden paikan pyyntikerrat eivät aivan riittäneet tulosten vertailuun. Näiden lisäksi SSP-pyynniksi oli rengastuslomakkeille kirjattu pyyntitulokset kolmelta paikalta, joilla saatiin aikaan vain 2–3 hajapyyntiä. Vuonna 2002 toimineista paikoista kolmella ei pyydystetty lainkaan.

SSP-paikkojen sijainti kartalla on yleisilmeeltään yhä vuoden 2002 katsoksessa esitetyn mukainen (ks. Haapala ym. 2003). Pyyntikuntien määrä kuitenkin supistui kolmella ollen 24 vuonna 2003. Suomen SSP-kartalta poistui Hyvinkää, Kristiinankaupunki ja Rovaniemen maalaiskunta.

Vuosien 2002–2003 vertailuaineisto käsittää kaikkiaan 19 761 pyydystystä, jotka koostuvat 16 468 rengastuksesta, 3 287 kotimaisesta ja kuudesta ulkomaisesta kontrollista. Luvut ovat hieman pienempiä kuin edellisessä vuosivertailussa.

Vertailukelpoisilla pyyntipaikoilla oli vireessä yhteensä 2 962 verkkometriä, mikä on hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin tehdyssä vertailussa. Keskimääräistä pyyntipaikkaa kohti lasketuna verkkojen yhteispituus kuitenkin kasvoi puoli metriä (113,4 metrissä 113,9 metriin). Sama 9-metrisiksi verkoiksi muutettuna on hieman vajaa 13 verkkoa paikkaa kohden.

SSP-tulosten vertailuihin kelpuutetaan vain iälleen tarkasti määritetyt yksilöt. Epätarkasti määritettyjä FL-lintuja (lentokykyinen, ikä muutoin tuntematon) ei siis kelpuuteta lopputuloksiin mukaan. Mikäli niiden osuus jollain lajilla olisi huomattavan suuri, se tietenkin vähentäisi tulosten luotettavuutta ko. lajin osalta. Vuosien 2002–2003 aineistoon sisältyi FL-lintuja hyvin vähän, vain 45 tapausta, jotka jakaantuvat 12 lajin osalle. Tuntemattomia ikä kertyi eniten pajulinnulle, mutta niitäkin tapauksia oli vain 15. Kerätty aineisto on tässäkin suhteessa hyvin käyttö-

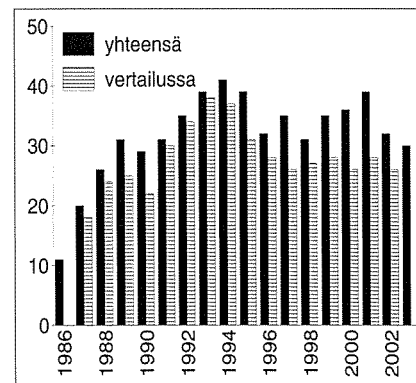
kelpoista, kiitos pätevien rengastajien.

Vuoden 2003 pyynteihin osallistui kaikkiaan 43 rengastajaa, joiden nimet luetellaan kirjoituksen lopussa. Pyyntitulokset esitetään aiempien vuosien tapaan kolmena taulukkona.

Populaatioindeksit vaihtelivat

Vanhon lintujen absoluuttiset pyyntimäärät ja niissä tapahtuneet muutokset – jotka heijastavat itse ko. lajin populaatioiden koossa tapahtuneita muutoksia – on 19 lajin osalta koottu taulukkoon 1. Taulukon lajeista 11 lajin pyyntimäärät kasvoivat edellisvuoteen verrattuna ja kahdeksan lajin vastaavasti laskivat. Tilastollisesti merkitseväksi osoittautui vain rautiaisen aikuislintujen pyyntimäärien muutos (+75 %).

Vuoden 2002 erinomaisen pesimistuloksen jäljiltä monen lajin aikuislintukantojen olisi kaiken järjen mukaan pitänyt kasvaa ja populaatioindeksien muutosten siten näkyä taulukossa 1 plusmerkkisinä. Odotetusti näin kävi mm. kaikkien aikojen parhaat pesimistuloksensa vuonna 2002 kirjanneille sini- ja talitiaiselle sekä pajusirkulle ja – niiden lisäksi kahdeksalle muullekin lajille. Miinusmerkkisistä muutoksista silmiinpistävimmit jäivät suurrehkoon pyyntiaineistoon perustuneet aikuisten ruokokerttusten, lehtokerttujen ja pajulintujen vähenemät edellisvuoteen verrattuna. Kannattaa muistaa,

Kuva 2. SSP-paikkojen määrät 1986–2003. Musta = paikkoja yhteensä. Harmaa = vuovertailuun kelpuutettujen paikkojen määrä. Fig. 2. Number of SSP sites 1986–2003. Black = total number of sites. Grey = number of sites used in pairwise comparison.

että muuttolintujen kantoihin vaikuttavat edellisvuosien pesimistulosten lisäksi myös talvehtimisalueilla vallinneet olosuhteet ja muutonaikaiset sää.

Pesimistulokset keskimertaisia

Useimpien lajien vanhoja lintuja kertyy SSP-aineistoon tasaisesti läpi pyyntikauden. Suurin osa loppukesän kokonaissaaalista koostuu kuitenkin nuorista linnuista. Loppukesän pyynnit ovat nuorten lintujen kertymän vuoksi seuranta- ja seuranta- ja seuranta-

Taulukko 1. Joidenkin lajien vanhojen lintujen kokonaisuusilömäärien muutokset SSP-aineistossa 2002–2003. *n* = vertailtavien parillisten pyyntipaikkojen lukumäärä. * = tilastollisesti merkitsevä muutos 5 %:n tasolla.

Table 1. Changes in adult captures at SSP sites from 2002 to 2003. *n* = number of paired sites. * = statistically significant change at the 5 % level.

Laji Species	<i>n</i>	VANHOJA AD		Muutos % Change
		Yhteensä 2002	Total 2003	
Rautiainen <i>Prunella modularis</i>	14	16	28	+75 *
Punarinta <i>Erithacus rubecula</i>	23	82	107	+30
Satakieli <i>Luscinia luscinia</i>	18	101	104	+3
Mustarastas <i>Turdus merula</i>	22	57	54	-5
Räkättirastas <i>Turdus pilaris</i>	23	78	61	-22
Punakylkirastas <i>Turdus iliacus</i>	23	121	151	+25
Ruokokerttunen <i>Acr. schoenobaenus</i>	22	400	356	-11
Rytikerttunen <i>Acr. scirpaceus</i>	9	42	48	+14
Mustapääkerttu <i>Sylvia atricapilla</i>	17	41	31	-24
Hernekerttu <i>Sylvia curruca</i>	21	58	48	-17
Pensaskerttu <i>Sylvia communis</i>	21	201	225	+12
Lehtokerttu <i>Sylvia borin</i>	24	215	185	-14
Pajulintu <i>Phylloscopus trochilus</i>	26	443	395	-11
Kirjosieppo <i>Ficedula hypoleuca</i>	24	132	129	-2
Sinitiaainen <i>Parus caeruleus</i>	23	85	112	+32
Talitiaainen <i>Parus major</i>	26	148	178	+20
Peippo <i>Fringilla coelebs</i>	24	199	213	+7
Punavarpunen <i>Carpodacus erythrinus</i>	20	71	100	+41
Pajusirkku <i>Emberiza schoeniclus</i>	23	155	160	+3

selvittää pesintöiden onnistumista. Vuonna 2003 useimpien lajien nuoria lintuja saatiin edellisvuotista vähemmän. Kaikki miinusmerkkiset pyyntimäärien muutokset olivat suuria, ja 13 vähentymästä peräti yhdeksän osoittautui tilastollisesti merkitseväksi. Vain nuorten rautiaisten ja räkättirastaiden absoluuttiset pyyntimäärät kasvoivat selvästi edellisvuotista (taulukko 2).

Kun taulukon 2 sisältämät nuorten lintujen pyyntimäärät suhteutetaan kunkin lajin kokonaispyyntimääriin, saadaan tulokseksi taulukko 3, johon on koottu nuorten lintujen prosentuaaliset osuudet pyyntimääristä ja niissä tapahtuneet muutokset vuosina 2002-2003. Pesimistulosten muutokset näyttävät laji lajilta lähes yhteneväisen mollivoittoa: yhtä ja samaa miinusta peräti 17 kertaa! Seitsemällä näistä, punarinnalla (-17 %), mustarastaalla (-29 %), ruokokertusella (-26 %), pensaskertulla (-14 %), sinitiaisella (-21 %), talitiaaisella (-14 %) ja pajusirkulla (-27 %) pesimistuloksen lasku oli tilastollisesti merkitsevä. Räkättirastas oli ainoa laji, jolle kirjautui plusmerkkinen pesimistuloksen muutos (+21 %). Sekin oli tilastollisesti merkitsevä. Räkättirastas oli ainoa laji, jolle kirjautui plusmerkkinen pesimistuloksen muutos (+21 %). Sekin oli tilastollisesti merkitsevä.

Kuvaan 3 on koottu kahdeksan SSP-lajin pesimistulosten vuosivaihtelu koko seurantapyynnin historian 1987-2003 ajalta. Kuvan kaikilla lajeilla vuoden 2003 pesimistulokset laskivat selvästi edellisvuotisista ja useimmilla ne näyttävät aiempien vuosien tuloksiin verrattuna varsin keskinkertaisilta. Kahdella lajilla pesimistulos jäi poikkeuksellisen huonoksi. Ruokokertuselle kirjattiin 17 vuoden seurantajakson toiseksi huonoin pesimistulos ja punarinnalle koko jakson ylivoimaisesti huonoin (taulukko 3 ja kuva 3).

Vuonna 2003 Suomessa rengastettiin selvästi vähemmän lintuja kuin ennätysvuonna 2002. SSP:ssä mitatut keskinkertaiset pesimistulokset heijastuivat taas kerran rengastusmääriin myös koko valtakunnan tasolla (vrt. Valkama & Haapala 2004).

Rengastustoiminta kokonaisuutena ottaen ei ole lähes tulkoonkaan yhtä tehokkaasti vakioitua kuin SSP. Emme silti malta olla mainitsematta, että esim. sinitiaisen koko maan poikasrengastusten määrä putosi edellisvuotiseen verrattuna -14 % (-18 %, jos erään uuden ammattitutkijan rengastukset jätetään pois laskuista) ja talitiaisen vastaavasti -22 % (vrt. taulukot 2 ja 3). Jokainen voi halutessaan helposti tehdä omia lisävertailuja.

Taulukko 2. Joidenkin lajien nuorten lintujen kokonaisyksilömäärien muutokset SSP-aineistossa 2002-2003. *n* = vertailtavien parillisten pyyntipaikkojen lukumäärä. * = tilastollisesti merkitsevä muutos 5 %:n tasolla.

Table 2. Changes in juvenile captures at SSP sites from 2002 to 2003. *n* = number of paired sites. * = statistically significant change at the 5 % level.

Laji Species	<i>n</i>	NUORIA JUV Yhteensä Total		Muutos % Change
		2001	2002	
Rautiainen <i>Prunella modularis</i>	17	51	73	+43
Punarinta <i>Erythacus rubecula</i>	24	464	224	-52 *
Satakieli <i>Luscinia luscinia</i>	14	50	52	+4
Mustarastas <i>Turdus merula</i>	19	63	17	-73 *
Räkättirastas <i>Turdus pilaris</i>	13	21	44	+110
Punakylkirastas <i>Turdus iliacus</i>	20	65	55	+20
Ruokokerttunen <i>Ac. schoenobaenus</i>	20	676	210	-69 *
Rytikerttunen <i>Ac. scirpaceus</i>	12	108	109	+1
Mustapääkerttu <i>Sylvia atricapilla</i>	20	111	64	-42 *
Hernekerttu <i>Sylvia curruca</i>	19	167	86	-49 *
Pensaskerttu <i>Sylvia communis</i>	19	374	233	-38 *
Lehtokerttu <i>Sylvia borin</i>	23	148	114	-23
Pajulintu <i>Phylloscopus trochilus</i>	24	1177	670	-43
Kirjosieppo <i>Ficedula hypoleuca</i>	23	122	84	-31
Sinitiainen <i>Parus caeruleus</i>	24	432	189	-56 *
Talitiainen <i>Parus major</i>	26	527	321	-39 *
Peippo <i>Fringilla coelebs</i>	18	107	60	-44
Punavarpunen <i>Carpodacus erythrinus</i>	14	22	23	+5
Pajusirkku <i>Emberiza schoeniclus</i>	21	304	102	-66 *

Vähälukuisia pyyntilajeja

Vuonna 2003 vuosivertailuun kelpuutettujen pyyntipaikkojen verkoista poimittiin edustava joukko vähälukuisia, rengastajalle kiintoisia lajeja, kuten telkkä, varpushaukka (4), pyy (2), lehtokurppa, metsäviklo, rantasipi (5), lehtopöllö, palokärki, valkoselkätikka, sitruunavästäräkki, tilhi (2), rastaskerttunen, pensassirkkalintu (14), viitasirkkalintu (3), kirjokerttu, idänuunilintu (2),

närhi (2), tikli (7), hemppo, pohjansirkku (2) ja pikkusirkku (2).

Britannian CES

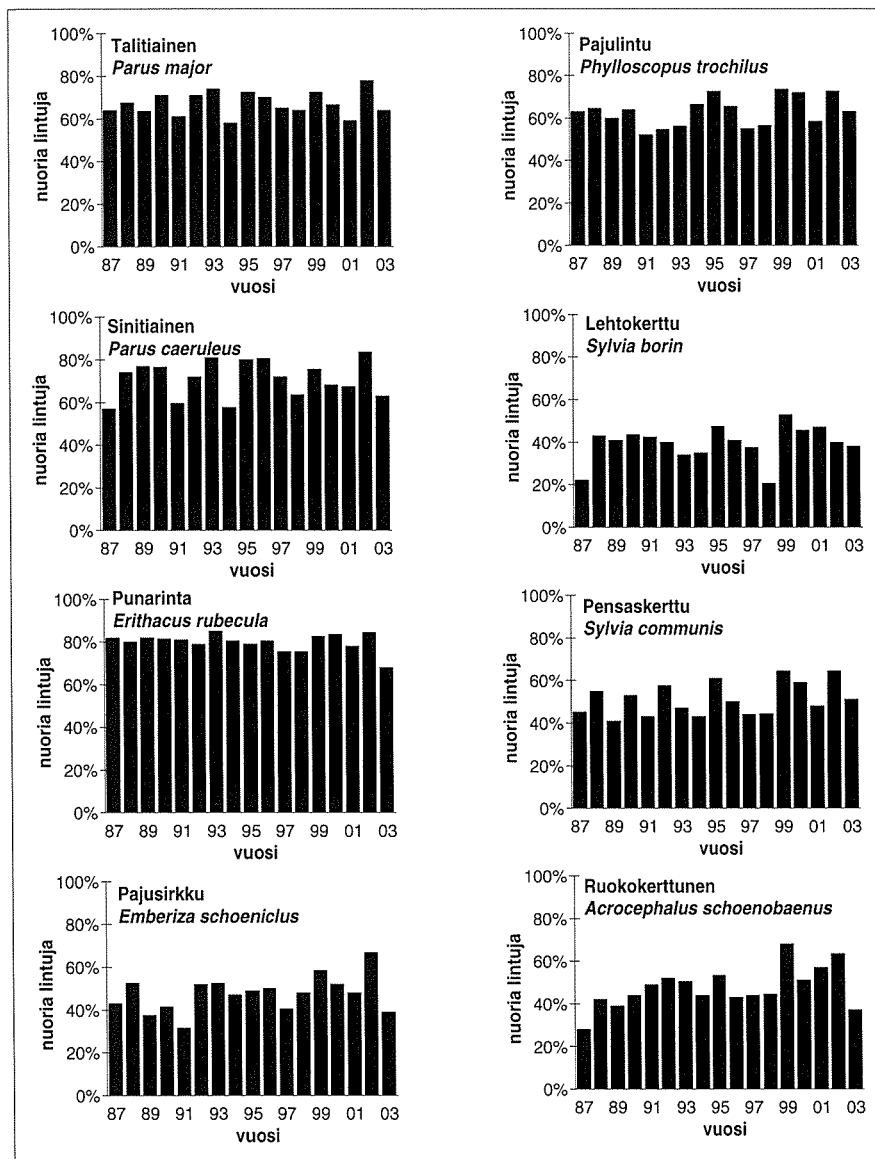
Constant Effort Sites -projektin (CES) vuoden 2003 raportti (Balmer & Freeman 2004) perustuu 110 pyyntipaikan tuloksiin. Kaikkien aikojen ennätys on yhä 147 paikan verkosto vuodelta 2000.

Aikuislinnut. Leudon ja suotuisan tal-

Taulukko 3. Joidenkin lajien pesimistulosindeksien muutokset SSP-aineistossa 2002-2003. *n* = vertailtavien parillisten pyyntipaikkojen lukumäärä. * = tilastollisesti merkitsevä muutos 5 %:n tasolla.

Table 3. Changes in the percentage of juveniles caught at SSP sites from 2002 to 2003. *n* = number of paired sites. * = statistically significant change at the 5 % level.

Laji Species	<i>n</i>	Nuoria % juv		Muutos Diff in % juv
		2001	2002	
Rautiainen <i>Prunella modularis</i>	15	76	72	-4
Punarinta <i>Erythacus rubecula</i>	23	85	68	-17 *
Satakieli <i>Luscinia luscinia</i>	15	33	33	0
Mustarastas <i>Turdus merula</i>	18	53	24	-29 *
Räkättirastas <i>Turdus pilaris</i>	18	21	42	+21 *
Punakylkirastas <i>Turdus iliacus</i>	21	35	27	-8
Ruokokerttunen <i>Ac. schoenobaenus</i>	18	63	37	-26 *
Rytikerttunen <i>Ac. scirpaceus</i>	9	72	69	-3
Mustapääkerttu <i>Sylvia atricapilla</i>	16	73	67	-6
Hernekerttu <i>Sylvia curruca</i>	20	74	64	-10
Pensaskerttu <i>Sylvia communis</i>	19	65	51	-14 *
Lehtokerttu <i>Sylvia borin</i>	24	41	38	-3
Pajulintu <i>Phylloscopus trochilus</i>	26	73	63	-10
Kirjosieppo <i>Ficedula hypoleuca</i>	22	48	39	-9
Sinitiainen <i>Parus caeruleus</i>	22	84	63	-21 *
Talitiainen <i>Parus major</i>	25	78	64	-14 *
Peippo <i>Fringilla coelebs</i>	23	35	22	-13
Punavarpunen <i>Carpodacus erythrinus</i>	16	24	19	-5
Pajusirkku <i>Emberiza schoeniclus</i>	21	66	39	-27 *

Kuva 3. Nuorten lintujen suhteellisia osuuksia (juv-%) koko SSP-aineistosta 1987–2003.
Fig. 3. Percentage of juveniles of selected species caught at SSP-sites 1987–2003.

ven sekä vuoden 2002 hyvän pesimistuloksen ansiosta monien paikkalintujen kannat olivat korkealla. Tilastollisesti merkitsevää kannan kasvua kirjattiin peukaloiselle, laulurastaalle, tiltaltille, sini- ja talitiaiselle ja hempolle. Vastaavalla tavalla merkitseviä kannan laskuja havaittiin neljä. Ne kaikki osuivat Afrikan muuttajille, ruoko- ja rytikerttuselle, pensaskertulle ja pajulinulle. Viimeksi mainitun kannat ovat yhä pitkään jatkuneessa, huolestuttavassa alamässä.

Pesimistulokset. Pesintäkausi sai hyvän alun tavallista aurinkoisemman ja kuivemman helmikuun myötä, ja jo maaliskuulta raportoitiin punarintojen ja rastaiden varhaisia poikueita. Monet niistä kuitenkin tuhoutuivat viimeistään huhtikuun kirpeissä yöpakkasissa. Sini- ja talitiaisen poikuekoot jäivät pieniksi koko saarivaltakunnan alueella. Kylmän

ja kostean sään arvellaan vähentäneen toukkaravinnon saatavuutta, mikä puolestaan lienee pienentänyt poikueita ja kasvattanut tuhoja joillakin alueilla. Lämmin kesä kuitenkin suosi kakkospesintöjä. Heinä-elokuu muistetaan myös Britanniassa läkähdyttävästä kuumuudesta, minkä myös arvellaan kenties aiheuttaneen ongelmia myöhään pesineille linnuille.

Pesimistuloksissa ei todettu yhtään tilastollisesti merkitsevää parannusta. Sen sijaan 12 lajilla pesimistulosten lasku osoittautui tilastollisesti merkitseväksi. Paikkalinnuista epäonnistujia olivat peukaloinen, punarinta, rautiaainen, mustarastas, pyrstö-, sini- ja talitiainen, punatulkku ja pajusirkku, muuttajista puolestaan rytikerttunen, mustapääkerttu ja tiltalti.

Yhteenvetona Balmer & Freeman (2004) toteavat: ”Kokonaisuutena 2003

oli huono pesintävuosi monille lajeille”. Jos kirjoituksen tuloksia verrataan Suomen vastaaviin, voimme puolestaan todeta seuraavaa: aikuislintukantojen muutoksissa on sekä samankaltaisuuksia että eroja Britannian ja Suomen välillä. Sen sijaan pesimistulosten muutokset ovat molemmilla alueilla hyvin samankaltaisia keskenään. Tämä puolestaan viittaa siihen, että ainakin pesintöjen onnistumista säätelevät ympäristötekijät olisivat vuonna 2003 olleet Britanniassa jokseenkin samanlaiset kuin meillä.

Ruotsin CES

Ruotsin seurantapyyntiverkosto on kasvanut jo Suomen mittoihin. Vuonna 2003 kuningaskuntaan perustettiin kuusi uutta pyyntipaikkaa ja niiden myötä paikkojen kokonaismäärä kohosi uuteen ennätykseen: 30. Määrä oli täsmälleen sama kuin meillä! Alustavien tulosten mukaan muutokset niin aikuislintujen populaatioiden koossa kuin pesimistuloksissakin olivat suorastaan hämmästyttävän yhdensuuntaisia Suomen tulosten kanssa (vrt. Pettersson 2003).

Saatteeksi uusille pyynneille

Uusia pyynnejä suunnitellessa tulisi muistaa, että pyynnin pitäisi kattaa mahdollisimman hyvin sekä alku- että loppukesä, jotta sen tulokset antaisivat niin vanhojen kuin nuortenkin lintujen esiintymisestä pyyntipaikalla mahdollisimman oikean kuvan. SSP:n tulokset muodostuisivat entistäkin luotettavimmiksi, jos (1) pyyntipaikkojen määrää voitaisiin yhä kasvattaa ja (2) epäsäännöllisesti toimivien paikkojen pyynnejä voitaisiin levittää koko kesän ajalle.

Toimisto on erityisen ilahtunut sellaisten uusien paikkojen perustamisesta, joiden toiminnassa hyödynnetään tiiviin ryhmätyön periaatetta. Silloin yhden rengastajan mahdollinen innon hiipuminen ei välttämättä merkitse koko pyynnin lopettamista. Esimerkkinä hienosti toimintansa aloittaneesta uusien rengastajien SSP-paikasta voidaan mainita Kirkkonummen Saltfjärden, jota yhteistyönä ylläpitävät Johan Ekroos, Petteri Lehikoinen, Markus Piha ja Pasi Pirinen. Toivottavasti intoa ja idealismia riittää myös

Monien muiden lajien tavoin sinitäisen pesimistulos jäi kehnoksi vuonna 2003. © Antti Below
Breeding success of the Blue Tits decreased significantly from 2002 to 2003. © Antti Below

vuosiksi eteenpäin tulokselliseksi osoittautuneen pyynnin jatkamiseen!

Kiitokset

Seuraavat rengastajat osallistuivat seurantapyyntiin vuonna 2003 (pyyntipaikkojen lukumäärä suluissa): Markus Ahola, Heikki Arppe (3), Ari Eerola, Hannu Ekblom (2), Johan Ekroos, Asko Eriksson, Jorma V. A. Halonen, Martti Heikinheimo, Jari Heikkinen, Raimo Hyvönen, Markku Kallela, Rolf Karlsson, Jorma Kettunen, Sanna Kokkonen, Sampo Kunttu, Esko Lappi, Petteri Lehtikoinen, Juha Miettinen, Markku Mikola-Roos, Vesa Multala, Juha Niemi, Lauri Nikkinen, Jukka Nuotio (2), Kimmo Nuotio, Jorma Nurmi, Markus Piha, Pasi Pirinen, Marko Pohjoismäki, Kari Rannikko, Ari Rantamäki (2), Solveig Roos, Pekka Routasuo, Jouni Saario, Jyrki Savolainen, Veli-Matti Sillanpää (2), Jouko Tiussa, Timo Toivonen, Juhani Topp, Kari Tornikoski, Kimmo Tuikka, Matti Tynjälä, Jari Venemies (2) ja Jorma Vickholm. Lämmin kiitos kaikille yllä mainituille rengastajille EURINGin suuresti arvostaman seurantapyyntihankkeen tukemisesta. Uusia osanottajia (lintuasema- tai SSP-tentin läpäisseitä rengastajia) kaivataan yhä mukaan projektiin!

Lopuksi haluamme osoittaa erityiset kiitoksemme prof. Pertti Saurolalle,

joka kiireistään huolimatta jaksaa aina antaa suurenmoisen tukensa Rengastustoimistolle ja sen johtamille projekteille, kuten SSP.

Summary: Constant Effort Ringing in Finland in 2003

The Finnish Constant Effort Sites program (SSP, Sisämaan seurantapyynti) completed its 18th year in 2003. The first pilot year was 1986, but then the data were insufficient and therefore the first year included in annual comparisons was 1987.

Weather conditions during the 2003 breeding season were average. The beginning of summer was chilly. Lots of heavy thundershowers here and there were pouring down throughout the summer. The latter half of the catching season was warmer than on average, with an exceptionally hot and dry three weeks period, starting from mid July and ending up to early August (Fig. 1).

In total, 30 SSP sites (Fig. 2) were active in 2003, most of them located in reed beds or wet scrub on the southern or western coast of Finland. The results presented here are based upon standardised catches at 26 sites which were operated in the same way in both 2002 and 2003, and at which at least six visits were completed in both years. The entire data for the last two years include 19 761 catches: 16 468 ringings (of 88 species) and 3 293 retraps (including 6 controls of foreign rings). Average total net length was 113,9 meters per SSP site, with 43 ringers participating in SSP in 2003. Two sites were operated for the first time, and one older site made a comeback in 2003.

Changes in the total number of adults caught reflect changes in the population size. A highly successful breeding season 2002 appeared to

result in high adult population levels of some resident species (Blue Tit *Parus caeruleus* and Great Tit *P. major*) and short distance migrants (e.g. Reed Bunting *Emberiza schoeniclus*) in 2003. However, of the 19 species listed in Table 1, the increase of Hedge Accentor *Prunella modularis* was the only statistically significant change in the numbers of adults caught.

The catches of most juvenile passerines decreased from 2002 to 2003. There were 13 losses and 6 increases in the numbers of juveniles caught. The changes for 9 losses were statistically significant (Table 2).

When presenting changes in productivity, we still used the old way of counting the percentage of juveniles in the catch. The changes for 17 out of 19 species listed in Table 3 were negative. Statistically significant losses in productivity were measured for Robin *Erithacus rubecula*, Blackbird *Turdus merula*, Sedge Warbler *Acrocephalus schoenobaenus*, Common Whitethroat *Sylvia communis*, Blue Tit, Great Tit and Reed Bunting. Only the breeding success of Fieldfare *Turdus pilaris* improved significantly from 2002.

The long-term trends in productivity from 1987 to 2003 are shown in Fig. 3. Compared to those of earlier years, the proportions of juveniles in 2003 were average to below average. For the Robin the productivity was the lowest ever recorded in SSP, and for the Sedge Warbler it was the second lowest ever. In the basis of Fig. 3, there are no visible causes of concern in the long-term productivity trends for the given eight species.

Kirjallisuus

- Balmer, D. & Freeman, S. 2004: A poor breeding season – Constant Effort Sites 2003. – BTO News 251: 6–7.
- Haapala, J., Heikinheimo, M. & Valkama, J. 2003: Sisämaan seurantapyynti 2002 – pesinnät onnistuivat erinomaisesti (Summary: Constant Effort Ringing in Finland in 2002). – Linnut-vuosikirja 2002: 98–102.
- Pettersson, T. 2003: CES – Sverige 2003. – Ringinform 26: 28–35.
- Valkama, J. & Haapala, J. 2004: Rengastusvuosi 2003 – juhlintaa tilhien ja petolintujen parissa (Summary: Bird ringing in Finland in 2003). – Linnut-vuosikirja 2003: 79–90.

Kirjoittajien osoitteet / Authors' addresses

Jukka Haapala & Jari Valkama
Rengastustoimisto
PL 17
FIN-00014 HELSINGIN YLIOPISTO

Martti Heikinheimo
Ilmatieteen laitos
PL 503
FIN-00101 HELSINKI